

GŁOŚNY (78) *ai*

głośny (73), **głośni** (4), głośny *a.* głośni (1); głośny; głośni *RejZwierc* (7 : 1), *Calep* (5 : 3).

Przed n: -ś- (58), -f- (9), -fz- (4); *przed n miękkim:* -f- (5), -ś- (2).

o jasne.

comp głośniejszy (3); -ejszy (1), -(e)jszy (2).

sg m N głośny, głośniejszy (26). ◇ *G* głośn(e)go (1). ◇ *I* głośnym (3). ◇ *L* głośnym (1). ◇ *f N* głośną (6). ◇ *G* głośnej (2); -ej (1), -(e)j (1). ◇ *A* głośną (1). ◇ *I* głośną (3). ◇ *L* głośn(e)j (1). ◇ *n N* głośn(e) (4). ◇ *G* głośn(e)go (1). ◇ *A* głośn(e) (3), [głośno *cf* GŁOŚNO]. ◇ *L* głośnym (2). ◇ *pl N subst* głośné (12); -é (5) -(e) (7). ◇ *G* głośnych (1). ◇ *A subst* głośné (7); -é (3), -(e) (4). ◇ *I f* głośnemi (2) *KrowObr*, *KochMuza*, głośnymi (1) *RybGęśli*; -émi (1), -(e)mi (1). ◇ *L* głośnych (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XIX w.

1. *Mający lub wydający głos (zwykle silny); brzmący, dający się słyszeć, donośny; wyraźny, oczywisty; canorus, vocalis Mącz, Calep, Cn; altisonus Mącz, Calep; argutus, clamorus, sonorus Mącz, Cn; clarus Calag, Cn; clarisonus, sonans Calep, Cn; querulus Mącz; sonabilis Calep; canorosus, sonax Cn (69):* Gdy na głośne pytane [!] mało odpowiada albo nicz, y to głośem lichym á niedośćatecznym. *FalZioł V 32v; Vderzcye w głośne trąby/ bo ieft dzyeń wielkiew zacności LubPs S4v, ff4v; RejWiz 25v; BibRadz 2.Par 13/12; Mącz 7b, 34a, 55b, 340b, 402a, 504c; A nákoniec on Moizefz nieomylny pofel iego/ ktory iuz málo nie głośne pofelítwá ludowi onemu ktore wiodł z Egiptu przynosił od niego RejZwierc 5; BudBib Ps 150/5; Calag 325b; Niech huczą rzeki/ niechay głośné wály Swym gęftym fzykiem vdérzáią w fıkáły KochPs 141, 45, 70; StryjKron 622; KochEpit A2v; Bo ieft mowá przyrodzona tám tego narodu/ iákby głośne pudło fpuścił z wyfokiego wfchodu. KlonŻal D3v; KochMuza 25; WisznTr 34; ArtKanc C14; KochProp 14; Calep 57a, 158b, 203b, [992]a [2 r.], 1141a; GórnTroas 26, 75; LatHar 364; WujNT 582; KlonFlis B3.*

W charakterystycznych połączeniach: głośny(-a, -e) bęben (3), cymbały, koncha, kornet, modlitwa, narzekanie, pieśń, poselstwo, pudło, pytanie, strona (2), szalamaja, śpiewak, trąba (6), trąbienie (2).

Wyrażenia: »głośne czytanie« (1): Recitatio – Głośne czytanie. *Calep 899a.*

»głośny dźwięk« = *sonor Calep; acutus et excitatus sonus Cn (2):* Trąby fye ozwały/ Które fwym głośnym dźwiękiem niebiofów sięgály. *ZawJeft 13; Calep [992]a.*

»głos głośny« = *vox arguta a. canora a. vocalis, claritas vocis Mącz [szyk 5 : 4] (9); PatKaz III 122; GlabGad O3, O3v; Mącz 16a, 55d, 504c [2 r.];* w thym iedno rozność ieft/ iż wymowá potrzebuie głośu/ áni wrzáklıwego iáko v białeygłowy/ áni grubego iáko v kmieciá/ ále głośnego/ znácznego/ wdzięcznego/ fpaniáłego/ y dobrze włádzanego *GórnDworz F8; KochOdpr C2v.*

»głośna litera« = *samogłoska (2):* Muttae literae, Littery nieme/ Niemáyące lámy z fiebie żadnego dźwięku yefli k niem vocales á głośne littery nie będą przełożone. *Mącz 239d, 504c.*

»mowa głośna« (1): *Melánkolia czarny/ iákoby śiny/ fıkryty/ ponury/ milczący/ zámyślóny/ [...] oczu czarnych/ fıkory twárdéy/ żel przéftróny/ mowy głośnéy Oczko 34.*

»głośne (za)wołanie« = *exclamatio Mącz; vociferatio Calep (4): Mącz 55c; A tu zali nie przyfzedł nie ieden áż do ofátniego głośnego wołania. CzechEp 184, 153; Calep 1141a.*

W przen (15) : RejJóz Ev; RejKup z2; KrowObr 5; GórnDworz H; A ławá y zła y dobra iefth bárzo głośny dzwon/ á brzmi na wśzytki łtrony łzyroko. RejZwierc 36v, 103 marg, Bbb2; StryjWjaz A2v; KochPs 18; SkarŻyw 86 [2 r.]; KochFr 85; KlonŻal ktv; KochSob 69; Zá dar to łercu memn naydroźszy łtanie/ Y będąc ząwłze krzyczał łtruny głośnymi Chwałę/ poki mię łzczątek miedzy żywemi. RybGęśli D3.

W charakterystycznych połączeniach: głośny (-a) dzwon (6), slowiczek, strona (5), trąba (4), zakon.

2. Powszechnie znany, sławny (9) : Kto by był znáł tych wieków Turná waleczného/ [...] Kto Pálántá: kto burdy zás we Włofzéch nowé Troiánłkié/ by nie głośné wiérłze Maronowe? KochMuza 27; Ci łá Mártáhurowie ze włzech náprośnieyłzy: Gdyż y zły vczynek ich dáleko głośnieyłzy. KlonWor 32.

Wyrażenie: »głośna (jest) sława« [szyk 4 : 3] (7): GórnDworz H; Głośna iefł ławá w Polłcze rozumu twoiego RejZwierc A4v, 22v, 136v, 266; Zaden dla głośney ławy kółtu nie żáłował. StryjWjaz Bv; GórnTroas 25.

Szereg: »głośny a znaczny« (1): tho czufz/ iefłic práwi ławá moiá/ nie będzie ták głośna/ á znáczna łwiátu/ iáko Achilliowá/ którą ták wielki Poetá rozgłółł GórnDworz H.

Synonimy: 1. brzmiący, dźwięczący, dźwięczny, huczący, huczny; 2. sławny, znaczny.

Cf NIEGŁOŚNY, PIESZCZOGŁOŚNY, ROZNOGŁOŚNY, SZUMNOGŁOŚNY